

การแข่งขันอันตราย

ศาสตราจารย์พิเศษ กุลพล พลวัน

ตามที่สถานีวิทยุโทรทัศน์บางแห่งได้เสนอข่าวการสาธิตวิธีการแข่งขันที่ผู้สารถีอ้างว่านำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งวิธีการแข่งขันก็คือการผลัดกันตบหน้าคนละครึ่งตามกฎเกณฑ์วิธีการตบอย่างง่าย ๆ และจากการแสดงวิธีการแข่งขันเมื่อตบแล้วปรากฏว่าผู้ถูกตบซึ่งเป็นชายฉกรรจ์ถึงกับมีนงงเข่าอ่อนจะล้มลงจนต้องมีการประคองไว้ไม่ให้ล้ม และคาดว่าผู้ถูกตบอาจได้รับบาดเจ็บถึงสมองพิการได้เสมอหากถูกตบหลายครั้งและติดต่อกัน

ข้อพิจารณาก็คือการแข่งขันดังกล่าวจะถือเป็นกีฬาหรือไม่ เพราะปกติผู้ร่วมการแข่งขันจะไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญาหรือต้องรับผิดชอบทางแพ่งกันแต่อย่างใด และหากผู้ร่วมการแข่งขันฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับบาดเจ็บหรือตาย ผู้แข่งขันอีกฝ่ายจะมีความผิดทางอาญาหรือไม่

การที่ประเทศต่าง ๆ ยอมรับหลักการยกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่การแข่งขันกีฬา แม้ว่าการแข่งขันนั้น ๆ อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรืออาจถึงตาย เช่น การแข่งขันชกมวย การแข่งขันรถยนต์รถจักรยานยนต์ การแข่งขันขับเรือด้วยความเร็วสูง ฯลฯ ในการแข่งขันแต่ละครั้งอาจมีการชนกันระหว่างผู้ร่วมแข่งขัน รวมทั้งผู้ชมที่อยู่ริมสนามแข่งขันจนเกิดการบาดเจ็บล้มตายด้วย เพราะถือว่าผู้ชมนั้นยอมรับการเสี่ยงภัยอันอาจเกิดจากการแข่งขันไว้ล่วงหน้าแล้ว จึงไม่มีการดำเนินคดีแพ่งและทางอาญาทั้งระหว่างผู้ร่วมแข่งขันและผู้ชม

ปกติในทางนิติศาสตร์การทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่อาจกระทำได้ แม้ว่าคู่กรณีจะตกลงยินยอมกัน เช่นการทดลองให้อีกฝ่ายยิงหรือแทงเพื่อทดลองเครื่องกลางของคลังเพราะทางกฎหมายถือเป็นความเชื่อที่มุ่งมายขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนั้นถ้าหากมีการบาดเจ็บหรือล้มตาย ผู้ยิงหรือแทงก็จะมีความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นหรือฆ่าคนโดยเจตนาหรือฆ่าคนโดยไม่เจตนาแล้วแต่กรณี

แต่ขณะเดียวกัน ก็มีการยอมรับกันในทางปฏิบัติว่ามีบางกรณีที่กฎหมายก็ยอมให้มีการทำร้ายร่างกายกันได้ด้วยความตกลงยินยอมกัน โดยไม่ถือเป็นความผิดทางอาญาซึ่งความยินยอมดังกล่าวนี้เรียกว่า “จารีตประเพณี” ซึ่งในทางแพ่งได้มีการบัญญัติไว้ชัดแจ้งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔ วรรคสองว่า “เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ฯลฯ” แต่ในทางอาญาไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดแจ้งแล้วเช่นนี้ จึงต้องพิจารณาเป็นกรณีไปว่าเรื่องใดบ้างที่ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ยินยอมให้นำจารีตประเพณีมาใช้กันได้ ปัจจุบันในทางปฏิบัติหลักความยินยอมให้มีการทำร้ายกันได้โดยไม่ถือเป็นความผิดอาญาโดยทางรัฐจะไม่ดำเนินคดีอาญากับผู้ทำร้ายคือการทำร้ายร่างกายเนื่องจากเป็น “การเล่นกีฬา” ที่ทุกประเทศสนับสนุนให้ประชาชนเล่นกีฬา

เพราะทำให้ร่างกายแข็งแรง ปลุกฝังการใช้ความรู้ ความสามารถในการเล่นกีฬาแต่ละชนิด เพื่อเอาชนะกัน อย่างถูกต้อง รู้แพ้ชนะตามกติกา และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ประชาชนมีระเบียบวินัย สามารถนำทักษะจากการเล่นกีฬาไปใช้ในการทำงาน การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศ เจื่อนไขสำคัญว่าความยินยอมดังกล่าวจะต้องเป็นไปโดย “บริสุทธิ์ใจมิได้เกิดจากการถูกข่มขู่หรือหลอกลวง” ไม่ได้เกิดจากการทักทายหรือมีการทำพนันขันต่อกัน การแข่งขันนั้น ๆ ต้องไม่เสี่ยงภัยอันตรายอย่างชัดเจน และประการสำคัญที่สุดก็คือความยินยอมทุกกรณี **ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน**

ดังเช่นการผ่าตัดเพื่อรักษาของแพทย์ก็ต้องได้รับความยินยอมจากคนไข้ เว้นแต่บุคคลดังกล่าวไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความยินยอมได้ เช่นเกิดอุบัติเหตุจนสลบ และแพทย์ต้องทำการผ่าตัดเพื่อช่วยชีวิตโดยเร่งด่วน แพทย์ก็สามารถทำการผ่าตัดได้ทันที และการรักษาโดยการผ่าตัดต้องกระทำโดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพเป็นแพทย์ตามที่กฎหมายบัญญัติ และตามมาตรฐานการรักษาที่องค์กรกลางทางวิชาชีพแพทย์กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องผ่าตัดเพื่อการรักษาคนไข้เท่านั้น การผ่าตัดโดยมีวัตถุประสงค์อย่างอื่น เช่นกรณีแพทย์ในสถานพยาบาลเอกชนได้ทำการผ่าตัดเอาลูกอัมตะของเด็กรายหนึ่งต่ำกว่า ๑๘ ปีออก ซึ่งเป็นความนิยมของเด็กชายบางกลุ่ม และคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการผ่าตัดดังกล่าวมิใช่เพื่อการรักษาและจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาร่างกายและจิตใจของเด็กในระยะยาว แม้เด็กและผู้ปกครองจะให้ความยินยอม แต่ถือว่าเป็นความยินยอมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี แพทย์มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา ๒๙๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา (ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๕๘๐/๒๕๔๐)

ความยินยอมในการแข่งขันกีฬาที่อาจมีการบาดเจ็บหรือบางกรณีอาจถึงแก่ชีวิตไม่ถือว่าเป็นการทำร้ายร่างกายกัน ผู้แข่งขันเช่นการชกมวยหรือการขับรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ในสนามแข่งรถแข่งขัน ซึ่งจะมีการบาดเจ็บหรือบางครั้งอาจถึงแก่ความตาย ในทางปฏิบัติก็จะไม่มีการดำเนินคดีอาญากับอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะถือเป็นการแข่งขันกีฬาที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก เพราะถือว่าการเล่นกีฬาเป็นสิ่งที่รัฐควรสนับสนุน เพื่อให้ประชาชนของตนมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีน้ำใจในการต่อสู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อเอาชนะในการแข่งขัน เป็นการฝึกจิตใจประชาชนที่ได้อย่างหนึ่ง

หลักความยินยอมนี้ใช้กับกรณีของผู้เข้าข่มการแข่งขันกีฬาด้วย เช่น การเข้าข่มการแข่งขันขับรถยนต์ในสนามที่จัดแข่งขัน หลายครั้งที่เกิดอุบัติเหตุรถได้แล่นหลุดออกนอกทางวิ่งและพุ่งเข้าใส่ผู้ชมจนได้รับบาดเจ็บ ก็ไม่มีการดำเนินคดีฐานขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือเสียชีวิต เพราะถือว่าผู้ชมสมัครใจ “เสี่ยงภัย” เข้าข่มการแข่งขันที่ยินยอมรับอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งความยินยอมนี้ไม่ถือว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด

